

Početna Stranica > ... > Sudski Postupci > Građanski Predmeti > Sud Koje Države Je Nadležan? > Latvija

Sud koje države je nadležan?

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Latvija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Zakonom o parničnom postupku (*Civilprocesa likums*) zajamčeno je da svaka osoba, fizička ili pravna, ima pravo na sudsku zaštitu svojih građanskih prava ako se njezina prava krše ili osporavaju i na sudsku zaštitu svih interesa zaštićenih zakonom. U pravilu sve građanske sporove rješavaju sudovi u redovnom sudskom postupku. U iznimnim slučajevima i ako je to propisano zakonom, građanski sporovi mogu se rješavati u izvansudskim postupcima. Ako je tako propisano zakonom, sud će rješavati i tužbe koje su podnijele fizičke i pravne osobe, a koje po svojoj prirodi nisu građanski sporovi. Međutim, o dodjeli spora u svim slučajevima odlučuje sud ili sudac. Ako sud ili sudac priznaju da spor nije u nadležnosti suda, u odgovarajućoj odluci navodi se tijelo odgovorno za rješavanje spora.

Postoje i određene iznimke od uobičajenih pravila o nadležnosti kojima je propisana razina suda koji će rješavati predmet u prvom stupnju.

Specijalizirani sud za ekonomska pitanja koji odlučuje o određenim kategorijama građanskih i kaznenih predmeta djeluje u Latviji od 31. ožujka 2021.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Okružni sudovi (*rajona tiesa*) i gradski sudovi (*pilsētas tiesa*) djeluju kao prvostupanjski sudovi u građanskim stvarima. Sud grada Rige za predgrađe Vidzeme (*Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa*) ispituje predmete u kojima se spisi odnose na neko pitanje državne tajne i predmete u pogledu zaštite patenata, topografije poluvodičkih proizvoda, dizajna, žigova i zemljopisnih oznaka. Zemljišnoknjižni odjel suda određenog okruga (grada) ispituje zahtjeve za izvršenje nespornih potraživanja (*bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) i obvezno izvršenje obveza na temelju sudskog naloga (*saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtība*), te zahtjeve za potvrdu izjave o dražbi (*izsoles aktu apstiprināšana*), osim za potrebe potvrde u predmetima koji se odnose na postupak u slučaju nesolventnosti.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

O osnovanosti predmeta ne može odlučivati viši sud dok predmet ne bude riješen na nižem sudu. Prvostupanjski je sud za građanske predmete okružni, gradski ili regionalni sud (*apgabaltiesa*). O osnovanosti predmeta u parničnim postupcima odlučuje prvostupanjski sud nadležan za takvu vrstu predmeta te sud koji ima stvarnu i mjesnu nadležnost.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Građanski predmeti raspoređuju se u prvom stupnju sudovima na različitim razinama ovisno o predmetu spora: predmeti se razvrstavaju prema kategoriji i prirodi tužbenog zahtjeva. Međutim, čak i u tom slučaju sudovi istog stupnja imaju vlastitu mjesnu nadležnost.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U općim pravilima o mjesnoj nadležnosti propisano je da se tužba protiv fizičke osobe mora podnijeti sudu u mjestu prijavljenog boravišta osobe (članak 26. Zakona o parničnom postupku). Tužba protiv pravne osobe podnosi se sudu u mjestu gdje ta pravna osoba ima registrirano sjedište. Stoga se odgovarajući prvostupanjski sud utvrđuje u skladu s pravilima o stvarnoj i mjesnoj nadležnosti.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

U Zakonu o parničnom postupku navedene su i iznimke od pravila o mjesnoj nadležnosti u građanskim predmetima, pri čemu tužitelj može odabrati hoće li pokrenuti postupak u skladu s općim odredbama o mjesnoj nadležnosti, odnosno hoće li podnijeti tužbu sudu u mjestu boravišta tuženika ili u mjestu registriranog sjedišta tuženika, ili će pokrenuti postupak pred drugim prvostupanjskim sudom iste razine koji je zakonodavstvom propisan kao alternativni sud.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Tužba protiv tuženika koji nema prijavljeno boravište pokreće se pred sudom u mjestu koje je određeno kao *de facto* mjesto boravišta tuženika.

Ako *de facto* mjesto boravišta tuženika nije poznato ili tuženik nema trajno boravište u Latviji, tužba se podnosi sudu u mjestu u kojem se nalaze nekretnine tuženika ili u mjestu posljednjeg poznatog boravišta tuženika.

U određenim slučajevima utvrđenima u zakonodavstvu tužitelj ima određena prava odabrati hoće li podnijeti tužbu sudu koji je određen kao sud mjesta u kojem tuženik ima prijavljeno boravište ili registrirano sjedište ili nekom drugom sudu.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Pravila u skladu s kojima tužitelj može odabrati nadležnost utvrđena su u članku 28. Zakona o parničnom postupku u kojem se navodi detaljan popis svih vrsta predmeta i alternativnih sudova na kojima se može pokrenuti postupak:

- postupak pokrenut u vezi s aktivnostima podružnice ili predstavništva pravne osobe može se pokrenuti i na sudu u mjestu u kojem se nalazi registrirani ured podružnice ili predstavništva
- postupak u vezi s naplatom naknade za uzdržavanje za djecu ili roditelje ili utvrđivanjem očinstva može se pokrenuti na sudu u mjestu prijavljenog boravišta tužitelja
- postupak u vezi s osobnom ozljedom (članci 1635. i od 2347. do 2353. Građanskog zakona (*Civillikums*)) može se isto tako pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja ili mjesta gdje je nanosena ozljeda
- postupak zbog štete nanosene imovini fizičke ili pravne osobe može se pokrenuti na sudu mjesta gdje je nanosena šteta
- postupak u vezi s povratom imovine ili naknadom vrijednosti te imovine može se pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja
- pomorska potraživanja mogu se pokrenuti na sudu mjesta gdje je zaplijenjeno plovilo koje pripada tuženiku
- postupak protiv nekoliko tuženika koji imaju boravište ili borave na različitim mjestima može se pokrenuti na sudu mjesta boravišta ili mjesta registriranog ureda jednog tuženika
- postupak povezan s razvodom ili poništajem braka može se pokrenuti na sudu koji odabere tužitelj ili na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja, a ako to ne uspije, na sudu u *de facto* mjestu boravišta tužitelja ako:
 - maloljetnici žive s tužiteljem
 - se razvodi brak sklopljen s osobom koja služi kaznu zatvora
 - se razvodi brak sklopljen s osobom koja nema prijavljeno boravište, čije boravište nije poznato ili

koja živi u inozemstvu

- postupak koji proizlazi iz radnog odnosa može se pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta ili mjesta rada tužitelja.

Ako tužitelj u prethodno navedenim predmetima nema prijavljeno boravište, tužbu je moguće podnijeti sudu mjesta gdje tužitelj ima *de facto* boravište.

Postoji i odredba o isključivoj nadležnosti u građanskim predmetima koja prevladava nad redovnom mjesnom nadležnosti i svim ostalim oblicima mjesne nadležnosti. Nadležnost se utvrđuje prema vrsti postupka u sljedećim slučajevima:

- postupak povezan s vlasničkim pravima ili nekim drugim imovinskim pravima u vezi s nepokretnom imovinom ili njezinim dijelovima, ili postupak upisa tih prava u zemljišne knjige i brisanja imovine iz katastra mora se pokrenuti na sudu mjesta gdje se imovina nalazi
- ako se postupak pokreće protiv ostavine umrle osobe, a nema poznatih nasljednika koji su potvrđeni ili koji su prihvatili ostavinu, nadležan je sud u prijavljenom mjestu boravišta ili *de facto* mjestu boravišta umrle osobe, ali ako prijavljeno mjesto boravišta ili *de facto* mjesto boravišta umrle osobe nije u Latviji ili nije poznato, nadležan je sud mjesta gdje se nalazi imovina, ili dio imovine, koja je dio ostavine.

Isključiva nadležnost može biti propisana i u drugim zakonodavnim aktima.

Odredbe navedene u nastavku primjenjuju se i u predmetima na koje se primjenjuju posebni sudski postupci

Zahtjev za odobrenje posvojenja mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta posvojitelja ili *de facto* mjesta boravišta posvojitelja; zahtjev za poništenje posvojenja mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta podnositelja zahtjeva ili *de facto* mjesta boravišta podnositelja zahtjeva.

Zahtjev za odobrenje posvojenja koji podnosi strani državljanin ili osoba koja živi u stranoj državi mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta posvojenika, ali ako je posvojenik u ustanovi za skrb, zahtjev se mora podnijeti sudu mjesta gdje se pruža takva skrb (članak 259. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Zahtjev za ograničavanje mogućnosti djelovanja osobe zbog psihičkog poremećaja ili drugog zdravstvenog poremećaja podnosi se sudu mjesta prijavljenog boravišta te osobe ili mjesta *de facto* boravišta osobe; ako je osoba smještena u zdravstvenu ustanovu, zahtjev se podnosi sudu mjesta gdje se nalazi zdravstvena ustanova (članak 264. Zakona o parničnom postupku).

- zahtjev za ograničavanje mogućnosti djelovanja i za uspostavu skrbništva nad osobom zbog njezina rastrošna načina života ili pretjerane konzumacije alkohola ili drugih opojnih tvari podnosi se sudu mjesta prijavljenog boravišta te osobe ili mjesta *de facto* boravišta osobe (članak 271. Zakona o parničnom postupku)
- pitanja u vezi sa skrbništvom nad imovinom osobe koja je odsutna ili nestala rješava sud mjesta posljednjeg boravišta te osobe (članak 278. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjev za proglašavanje nestale osobe mrtvom podnosi se sudu mjesta posljednjeg boravišta osobe (članak 282. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjev za utvrđivanje pravnih činjenica podnosi se sudu prijavljenog mjesta boravišta podnositelja zahtjeva ili *de facto* mjesta boravišta podnositelja (članak 290. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjev za brisanje prava na nekretninu mora se podnijeti sudu mjesta gdje se nekretnina nalazi; zahtjev za brisanje bilo kojeg drugog prava mora se podnijeti sudu mjesta gdje podnositelj ima prijavljeno boravište, ili *de facto* boravište, ili, ako je riječ o pravnoj osobi, sjedište, osim ako je zakonom propisano drugačije (članak 294. stavak 2. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjev za poništenje izgubljenog, ukradenog ili uništenog dokumenta i obnovu prava koja proizlaze iz tog dokumenta mora se podnijeti sudu mjesta plaćanja navedenom na dokumentu ili, ako mjesto plaćanja nije poznato, sudu prijavljenog mjesta boravišta tuženika ili *de facto* mjesta boravišta, ili, ako je riječ o pravnoj osobi, mjesta sjedišta pravne osobe; ako *de facto* mjesto boravišta ili registrirani ured dužnika isto nisu poznati, zahtjev se mora podnijeti sudu u mjestu izdavanja dokumenta (članak 299. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjev za povrat nekretnine mora se podnijeti sudu mjesta gdje se predmetna nekretnina nalazi (članak 336. Zakona o parničnom postupku)
- sud ispituje predmet u pogledu postupka pravne zaštite na temelju pravne adrese dužnika koja je

registrirana za dužnika tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu (članak 341.¹ Zakona o parničnom postupku)

- predmet koji se odnosi na postupak u slučaju nesolventnosti pravne osobe na temelju zahtjeva dužnika, vjerovnika ili većine vjerovnika, kako je navedeno u članku 42. stavku 3. Zakona o nesolventnosti (*Maksātnespējas likums*) ispituje sud na temelju pravne adrese dužnika kako je registrirana tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu. U predmetu koji se odnosi na pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti kako je utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe Vijeća br. 1346/2000, sudovi nadležni za područje na kojem se nalazi središte dužnikova glavnog interesa nadležni su za odlučivanje u postupku, ali ako je riječ o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe, nadležan je sud na temelju područja na kojem se nalazi mjesto poslovanja dužnika (u smislu članka 2. točke (h) Uredbe Vijeća br. 1346/2000) (članak 363.¹ Zakona o parničnom postupku)
- u predmetu u pogledu nesolventnosti fizičke osobe na zahtjev te osobe odlučuje sud mjesta prijavljenog boravišta dužnika kako je registrirano tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu, a ako to ne uspije, sud mjesta *de facto* boravišta dužnika. Predmet koji se odnosi na pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti kako je utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe Vijeća br. 1346/2000 ispituje sud nadležan za područje na kojem se nalazi središte dužnikova glavnog interesa, ali ako je riječ o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe, nadležan je sud na temelju područja na kojem se nalazi mjesto poslovanja dužnika (u smislu članka 2. točke (h) Uredbe Vijeća br. 1346/2000) (članak 363.²² Zakona o parničnom postupku)
- o stvarima koja se odnose na nesolventnost ili likvidaciju kreditnih institucija odlučuje sud mjesta registriranog ureda kreditne institucije (članak 364. Zakona o parničnom postupku)
- poslodavac može podnijeti zahtjev za proglašenje štrajka ili najave štrajka nezakonitima na temelju Zakona o štrajkovima (*Streiku likums*) i u skladu s postupkom iz tog zakona. Zahtjev za proglašenje štrajka ili najave štrajka nezakonitima podnosi se sudu mjesta gdje će se štrajk održati (članak 390. Zakona o parničnom postupku)
- predstavnici zaposlenika mogu podnijeti zahtjev za proglašenje isključenja s posla ili obavijesti o isključenju s posla nezakonitima na temelju Zakona o radnim sporovima (*Darba strīdu likums*) i u skladu s postupkom iz tog zakona. Zahtjev za proglašenje isključenja s posla ili obavijesti o isključenju s posla nezakonitima podnosi se sudu mjesta gdje će se isključenje s posla izvršiti (članak 394.¹ Zakona o parničnom postupku).

Postupci koji se odnose na izvršenje nespornih potraživanja (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

- zahtjevi za dobrovoljnu prodaju nekretnine na sudskoj dražbi moraju se podnijeti okružnom ili gradskom sudu mjesta gdje se nalazi predmetna nekretnina (članak 395. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja u novcu ili povrat pokretne imovine ili za izvršenje nespornih potraživanja iz ugovora koje su osigurane hipotekom podnose se zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda prijavljenog mjesta boravišta dužnika ili *de facto* mjesta boravišta dužnika (članak 403. stavak 1. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja u skladu s dokumentima kojima se nekretnina stavlja pod hipoteku ili nesporno izvršenje obveze napuštanja ili vraćanja iznajmljene ili zakupljene nekretnine, moraju se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda mjesta gdje se nekretnina nalazi. Ako se izvršenje potraživanja osigurava na nekoliko nekretnina i zahtjevi bi bili u nadležnosti zemljišnoknjižnih odjela različitih okružnih ili gradskih sudova, o zahtjevu odlučuje zemljišnoknjižni ured okružnog ili gradskog suda mjesta gdje se nalazi dio nekretnine, prema odabiru podnositelja zahtjeva (članak 403. stavak 2. Zakona o parničnom postupku)
- zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja na temelju hipoteke na brodu moraju se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda mjesta registracije broda koji je pod hipotekom (članak 403. stavak 3. Zakona o parničnom postupku).

Predmeti koji se odnose na izvršenje obveza na temelju sudskog naloga (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtība*):

Zahtjev za izvršenje obveza na temelju sudskog naloga mora se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda prijavljenog mjesta boravišta dužnika ili njegova *de facto* mjesta boravišta ili registriranog ureda (članak 406. ² Zakona o parničnom postupku).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Da, ta mogućnost postoji: u latvijskom zakonodavstvu dopušten je dogovor stranaka o tome koji će sud imati mjesnu nadležnost za njihov spor. Kada sklapaju ugovor, stranke mogu navesti prvostupanjski sud na kojem će se rješavati svi budući sporovi koji se odnose na ugovor ili ispunjenje uvjeta iz ugovora. One ne mogu promijeniti nadležnost za predmet spora, odnosno razinu suda koja će rješavati predmet u prvom stupnju (članak 25. Zakona o parničnom postupku), niti mogu promijeniti isključivu nadležnost (članak 29. Zakona). Na nadležnost na temelju ugovora primjenjuju se dva ograničenja:

- odabir nadležnosti moguć je samo u odnosu na ugovorne sporove
- dogovor o mjesnoj nadležnosti mora se postići u trenutku sklapanja ugovora i potrebno je navesti određeni sud koji će rješavati potencijalni spor u prvom stupnju.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U skladu s latvijskim zakonodavstvom, sudovi opće nadležnosti rješavaju građanske i kaznene predmete. Latvija nema specijalizirane sudove, na primjer obiteljske sudove, ili suce specijalizirane za određena pravna pitanja, kao što je slučaj u drugim zemljama.

Kao što je prethodno navedeno, o meritumu građanskog predmeta odlučuje prvostupanjski sud i ne može ga razmatrati viši sud dok niži sud ne donese odluku. Prvostupanjski sud za građanske predmete okružni je (gradski) sud u čijoj je nadležnosti predmet. U pravilu su sudovi nadležni za sve građanske sporove i rješavaju ih u redovnim sudskim postupcima.

■ Posljednji put ažurirano: 27/05/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.